

Заклад дошкільної освіти № 3 «Ведмежатко»
Шосткинської міськради

Доповідь

**«Створення змістовного
соціального середовища»**
(до педради)

Підготувала вихователь-методист
ЗДО № 3 «Ведмежатко»
Сметаніна Наталія
Володимирівна

2023 р.

Важливим напрямом патріотичного виховання є прилучення до народознавства - вивчення культури, побуту, звичаїв рідного народу.

Концепція створення експозиції

Український ідеал людини – це не вишивана сорочка, яку можна зняти і все ж таки залишитись українцем. Це те найкраще, що створив народ в розумінні властивостей людської особистості та її призначення.

Григорій Ващенко

Актуальність створення куточка національно-патріотичного виховання.

Кожна людина, яка народилася, живе, виховується, навчається, працює в певній країні має право ідентифікувати себе, своє власне «я» з глибоко ємним словом «громадянин»: «я громадянин України». Натомість громадянином не народжуються. Громадянином потрібно стати, засвоїти насамперед, за образним виразом В.Сухомлинського, азбуку громадянськості в усталеному життєдіяльнісному і життєтворчому просторі людського життя.

Проблема громадянського виховання дітей набуває все більшого значення в сучасний період. Ми живемо у досить складний і водночас дуже цікавий час. Ламаються застарілі стереотипи, стрімко оновлюється суспільство. Дедалі частіше звертаємося до витоків нашої духовності і з жалем переконуємося, що багато втрачено, забуто, загублено. І завдання педагогів на даному етапі полягає у тому, щоб навчити дитину шанувати рідне слово, не цуратися свого роду, краю, любити пісні, які ще з народження співала мати, знати звичаї та обряди свого народу.

Слід зазначити, що засвоєння цінностей і норм життя, які затвердилися в суспільстві, об'єктивний, але не стихійний процес. Патріотизм не закладений в генах, це не природна, а соціальна якість і тому вона не успадковується, а формується. Тому одним з найважливіших завдань сучасного дошкільного закладу є формування понять Батьківщина, Вітчизна. Батьківщина включає в себе все різноманіття соціальних і природних факторів, які об'єднуються поняттями сім'я, мікрорайон, село, місто. У міру свого розвитку дитина поступово усвідомлює свою належність до сім'ї, колективу групи, дитячого садка, народу. Завдання педагогів - якомога раніше спонукати в зростаючій людині любов до рідної землі, з перших кроків формувати у дитини риси характеру, які допоможуть їй стати людиною і громадянином суспільства; виховувати любов і повагу до рідного дому, дитячого садка, рідної вулиці, міста; почуття гордості за досягнення країни, любов і повагу до армії, гордість за мужність воїнів; розвивати інтерес до доступних дитині явищ суспільного життя.

Дошкільник розвивається в діяльності, і чим вона різноманітніша, тим краще реалізуються його потенційні можливості. Тому створення куточка національно-патріотичного виховання набуває своєї актуальності.

Мета створення експозиції: формування у дітей уявлень з народознавства, складовими якого вважаємо мову, культуру, традиції, мораль, декоративно-прикладне мистецтво, народний фольклор. Засвоюючи матеріальні і духовні цінності, вироблені народом і людством, дитина стає людиною з відповідними рисами характеру і вдачі. Національні цінності сприяють формуванню у дітей національних якостей, у тому числі громадянських і патріотичних.

Завдання:

- формування любові до рідного краю, Батьківщини;
- формування духовно-моральних взаємин;
- формування любові до культурного спадку свого народу;
- виховання любові, поваги до своїх національних особливостей.

Шляхи реалізації мети та завдань:

- проведення тематичних занять, бесід, екскурсій в куточку державної та національної символіки;
- впровадження технології музейної педагогіки.

Одним із головних завдань дошкільного навчального закладу є створення для дітей різнобічного розвивального середовища, яке дало б кожній дитині можливість проявити себе. Правильно організоване розвивальне середовище дає дитині змогу відчувати психологічну захищеність, сприяє розвитку її особистісних якостей, здібностей, допомагає оволодіти різними способами діяльності. Таке середовище спрямоване на формування у дітей активного пізнавального ставлення до навколишнього світу предметів, людей, природи.

Старших дошкільників ознайомлюють з культурними і матеріальними цінностями родини і народу, пояснюють зв'язок людини з минулими і майбутніми поколіннями, виховують розуміння смислу життя, прищеплюють інтерес до родинних і народних традицій. Неабияке значення для виховання свідомого громадянина є прищеплення шанобливого ставлення до героїв війни, ветеранів, до пам'яті про тих, хто загинув, захищаючи Вітчизну; поваги до воїнів — захисників, кордонів Батьківщини. Формування патріотичних почуттів дітей дошкільного віку має поєднуватися з вихованням їх у дусі миру.

У новій редакції Базового компоненту дошкільної освіти зазначено, що кожна країна має свою територію, на якій проживають люди з різним кольором шкіри, волосся, розміром очей тощо. Вони мають свою культуру, звичаї, мову. Діти мають усвідомлювати, що всі народи світу прагнуть миру і щасливого життя, процвітання рідної країни і всієї планети, турбуються про майбутнє дітей.

Мета:

- формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, а саме - почуття любові до України; пошани до видатних вітчизняних історичних діячів; готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків.

Завдання:

- формування розуміння своєї приналежності до нації; любові, поваги до національної мови, традицій; основ фундаментальних рис національного характеру;
- формування любові до рідного краю (причетності до рідного дому, сім'ї, дитячого садка, міста);
- толерантне ставлення до представників інших національностей, до ровесників, батьків, сусідів, інших людей.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

«Оформлення національних куточків у дошкільному навчальному закладі»

Однією з форм патріотичного виховання в дитсадку є облаштування національних куточків для проведення відповідної освітньої роботи з дошкільниками. Національний куточок в групі має бути естетично оформлений і розташований у світлому, зручному для огляду місці, бути візуально відокремленим від ігрових центрів. Наповнення куточка не має бути застиглим, а постійно змінюватися і поповнюватися.

Крім предметів та виробів національного мистецтва в куточок можна включати вироби, які виготовляють і використовують в народі відповідно до обрядових циклів (осіннього, зимового, весняного, літнього). Наприклад:

- Свято врожаю -кошик з фруктами та овочами; сніп;
- Різдвяні свята -«зірка» в дерев'яному обідку, сніп-дідух;
- Свято першого жайворонка -фігурки випечених із солоного тіста жайворонків та голубів;
- Вербна неділя -вербові гілочки, прикрашені квітами та стрічками;
- Свято Паски -крашанки, писанки, мальованки, дряпанки тощо;
- Спас, Маковія -кошик з фруктами, букет з макових голівок тощо.

В національному куточку можна ставити букет з квітами (мак, ромашки, волошки, чорнобривці, барвінок, півонія, жоржини, мальви та ін.).

Зміни в експозиції національного куточка можуть бути пов'язані з пізнавальною темою тижня. Наприклад:

- Тема «Мій дім, квартира. Чим багата українська хата» -макет української хати;
- Тема «Національний одяг та взуття» -український віночок, вишиванка для дівчаток, вишита сорочка для хлопчиків, солом'яний капелюх, дитячі постели тощо;
- Тема «Наша родина. Родинне дерево» -родинні дерева, набір демонстраційного матеріалу із серії «Моя сім'я»;

- Тема «Хто такі козаки-запорожці?» -ілюстративний матеріал, булава, фотографії національних героїв України (Устим Кармелюк, Северин Наливайко, Олекса Довбуш; гетьмани: Богдан Хмельницький, Петро Сагайдачний, Петро Дорошенко, Іван Мазепа тощо);
- Тема «Предмети побуту і вжитку українців» -набір відповідного ілюстративного матеріалу, фотоальбом тощо;
- Тема «Ігри та іграшки. Народна іграшка» -кращі експонати народних іграшокі т.д.

Педагогам треба чітко розуміти, які посібники, вироби, дидактичні матеріали зберігаються у шафах вихователя, а які вироби та посібники єдоцільнимиекспонатами національного куточка. Не все підряд потрібно виставляти у цей осередок. Важливо зазначити, що коли відбуваються зміни в експозиції національного куточка, то це обов'язково прописується в календарному плані і на це потрібно звернути увагу дітей (пояснити, з чим вони пов'язані, детально розглянути нові предмети чи вироби, провести спостереження та бесіду).

Національний куточок

у групах раннього та молодшого дошкільного віку

Ляльки - хлопчик і дівчинка в національному одязі;

Вироби народних промислів України:

- посуд: миска, полумисок, горщик, макітра, глечик, куманець, барилице, горнятко (посуд можна ставити на рушник-стирок, а у святкові дні - на святковий рушник);
- народні іграшки;
- вишивки, вироби із соломи, лози, дерева, глини, ниток, тканини, тіста(П молодша група);
- музичні дитячі народні інструменти(яворівські сопілка, дзига, свищики (різної форми);
- писанки(виставляються напередодні Великодня).

Виставляється по 1-2 предмети кожного виду виробу, які протягом року змінюються на інші, або змінюються на такі самі, але з іншим розписом тощо.

Альбом «Українські казки» з ілюстраціями до казок (поповнюються поступово). Різні види театрів за змістом казок.

Макет подвір'я з українською хатою, спорудами для свійських тварин та фігурки тварин.

Дидактичні ігри народознавчого змісту. Наприклад, «Зberi з частин ціле», «Пазли з казками» тощо.

Книжки-розмальовки.

У вихователів обов'язково повинні зберігатися у шафі тематичні папки, збірки або альбоми, які виставляються у національний куточок за потребою:

- «Дитячий фольклор»;
- «Народні ігри та іграшки»;
- «Моя сім'я»;
- «Український одяг для хлопчиків і дівчаток»;
- «Українські страви» (II молодша група);
- «Моє місто» (II молодша група).

Національний куточок у групі середнього дошкільного віку

Дидактичні ігри (орієнтовний перелік): «Знайди за назвою український посуд», «Збери з частин ціле» (розбилася таця, іграшка-свищик тощо), «Що зайве?» (народні та сучасні музичні інструменти, український народний та сучасний одяг тощо).

Фотоальбом «Наше місто ».

- «Український одяг для хлопчиків і дівчаток»;
- «Українські страви»;
- «Сімейні свята»;
- «Моя сім'я»;
- «Предмети побуту і вжитку»
- «Картини українських художників-класиків»; «Картини сучасних митців»;
- «Творчість художників міста» тощо.

Національний куточок у групі дітей старшого дошкільного віку

Мапа (карта) України або її макет; глобус;

Вироби народних промислів України:

- різьба: таріль, таця;
- лозоплетіння: кошик, бриль тощо;
- народні іграшки(косівська, опішнянська, петриківська, яворівська тощо);
- скульптура малих форм(кращі зразки);

Виставляється по 2-3 предмети кожного виду виробу, які протягом року змінюються на інші, або змінюються на такі самі, але з іншим розписом тощо.

Альбом «Українські казки» з ілюстраціями до казок (поповнюються поступово). Різні види театрів за змістом казок.

Фотоальбоми: «Наше місто »(відповідні листівки пам'ятних місць, Герб, Прапор міста, макет міста, портрети відомих земляків тощо); «Україна - наша держава», «Київ - столиця України»; відповідні діафільми, слайди.

Дидактичні ігри (орієнтовний перелік) «Що зайве?» (народні та сучасні музичні інструменти, український народний та сучасний одяг, вироби народних промислів тощо), «Дорогами країни» (робота з мапою України),

«Що з чого зроблено?», «Відгадай вид ремесла», «Розкажи про виріб, який найбільше сподобався», «Який візерунок кращий?», «Відшукай геометричні фігури в орнаментах», «Чиї це пелюсточки і листочки?» тощо.

У вихователів обов'язково повинні зберігатися у шафі тематичні папки, збірки або альбоми, які виставляються у національний куточок за потребою:

- «Державні символи України» (на звороті кожного надруковані орієнтовні бесіди з дітьми про цей символ); портрет Президента України;
- «Національні символи України» (хліб, рушник, віночок, калина тощо);
- «Український національний одяг»;
- «Визначні дати України» (ілюстрації, які відображають святкові події; можна виставляти в куточку напередодні цих свят);
- «Митці України» («Картини українських художників-класиків»; «Картини сучасних митців»; «Творчість художників міста»);
- портрети Т.Г. Шевченка, Лесі Українки, І. Франка та інших (вивішуються в національному куточку в дні народження та вшанування пам'яті видатних діячів, прикрашаються вишитим рушником);
- «Народні ігри та іграшки» (косівська, яворівська, опішнянська, петриківська, народні іграшки свого регіону); матеріал для розфарбовування заготовок та виготовлення іграшок дітьми;
- «Музичні народні інструменти»; аудіозаписи українських народних пісень;
- «Українські ремесла» (українська вишивка, витинанка, різьбярство, кушнірство (художнє оздоблення шкіряних виробів), художня обробка металу (мідь, бронза, латунь), гончарство, плетіння, писанкарство);
- «Малі фольклорні жанри»;
- «Українські страви»;
- «Сімейні свята»;
- «Моя сім'я»;
- «Предмети побуту і вжитку»;
- «Птахи-символи»;
- «Дерева-символи»;
- «Рослини-символи»;
- «Хатні символи і обереги»;
- «Українські витинанки»;
- «Українські вишиванки»;
- Натуральні зразки корисних копалин та ілюстрації; вироби з різних матеріалів;
- Рушники свого регіону (вишивані і ткані) тощо.

Сучасні дослідники (Богуш А.М., Кононко О.Л., Поніманська Т., Піроженко Т.І., Калуська Л.В., Крутій К.Л., Матвієнко П., Проскура О.В., Якубенко В.У.)

розглядають розвивальне середовище як систему матеріальних об'єктів дитячої діяльності, що функціонально моделює зміст духовного і фізичного розвитку дитини. Що стосується середовища, яке б сприяло вихованню маленьких патріотів, то вчені зазначають, що воно повинно складатися з таких матеріальних об'єктів та засобів діяльності, які б відображали сімейні українські традиції, любов до Батьківщини, підкреслювали працьовитість та гордість українського народу. Патріотичне середовище – це не лише предметне оформлення простору в національній кімнаті, а й гуманна та патріотична поведінка всіх учасників освітнього процесу і в дошкільному закладі, і в родині, що базується на взаємоповазі, взаєморозумінні, готовності стати на захист національних і державних цінностей; шанобливе ставлення до захисників України; вміння сприймати досягнення і поразки країни як свої власні.

Таке середовище створюється в процесі спільної предметно-практичної діяльності та пов'язаного з нею спілкування дітей і дорослих. У патріотичному середовищі кожної групи треба забезпечити умови для реалізації права кожної дитини на патріотичне ставлення до оточення, до товаришів, до рідного краю, до Батьківщини. При цьому вкрай важливо, щоб дорослі особистим прикладом демонстрували патріотичне ставлення до оточення, подій.